

ВИРШЕННЯ ПРОБЛЕМИ БЕЗМЕЖНОСТІ ПОТРЕБ ТА ОБМЕЖЕНОСТІ РЕСУРСІВ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

Сотник І.М., д.е.н., проф., **Кальченко С.О.**, студент
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

Потреби суспільства у благах – першопричина людської діяльності, але разом з тим вони є і результатом цієї діяльності. Зростання людських потреб весь час наштовхується на обмеженість ресурсів. Потреби безмежні, безперервно зростають кількісно і якісно, натомість ресурси кількісно та якісно обмежені. Тому й виникає суперечність між безмежними потребами і обмеженими ресурсами. З кожним роком людина бажає задовольнити все більше потреб. Досить порівняти, що споживала людина понад 50 років тому і що входить до її споживчого кошика сьогодні. На наш погляд, відмінність досить значна. Так, у 2012 році споживчий кошик українця збільшився з 296 до 335 позицій, у які увійшли придбання комп'ютерної техніки, флеш-карти тощо [1].

Обмеженість, що виникає внаслідок незбалансованості між відносно необмеженими потребами і обмеженими ресурсами, які використовуються задля задоволення цих потреб, зумовлює вибір. Людина не може мати все, що бажає, тому їй доводиться вибирати те, чого вона потребує найбільше. Отже, і окрема людина, і суспільство загалом повинні безперервно здійснювати вибір стосовно того, як використовувати доступні для них обмежені ресурси.

Розвиток виробництва завжди породжує нові потреби, які відразу задовольнити неможливо. Ще не так давно у нас не було бажання придбати персональний комп'ютер, мобільний телефон. З часом потреби змінюються, примножуються з появою нових виробів і під впливом широкої реклами. Наприклад, придбавши мобільний телефон, людина задовольняє свою потребу, але через деякий час з'являється нова модель мобільного телефону, що призводить до появи нової потреби. Кінцева мета, або завдання економічної діяльності, полягає у прагненні задовольнити ці багатогранні потреби.

Можна виділити такі форми подолання суперечності між безмежними потребами і обмеженістю ресурсів: 1) зростання ефективності виробництва; 2) розвиток обміну ресурсів; 3) створення заміників ресурсів; 4) економія ресурсів [2].

Зростання ефективності виробництва тісно пов'язане з науково-технічним прогресом. Досягнення науки і техніки дають змогу виробляти нові й кращі за якістю товари, а також удосконалювати способи їх виробництва. А головне, що технічний прогрес забезпечує суспільству можливість виробляти більше товарів з тієї ж кількості економічних ресурсів.

Країна не може забезпечити власними виробничими потужностями

створення всіх матеріальних благ, що споживаються населенням. Наприклад, в Україні не ростуть кава, какао-боби, з яких виробляють шоколад. Але попри це шоколадні вироби на українському ринку солодощів становлять 20 %, а це приблизно 400 тисяч тон [3]. Задовольнити потребу можна, розвиваючи товарний обмін ресурсами між країнами. Цьому сприяє поглиблення міжнародного поділу праці.

Обмеженість деяких ресурсів потребує від людства активних пошуків їх заміників. У зв'язку з цим, виникло виробництво штучних тканин, штучної шкіри, штучних будівельних матеріалів. Використання заміників деяких обмежених ресурсів сприяє подоланню суперечності між потребами і ресурсами.

Важливим способом подолання суперечності між зростаючими потребами і обмеженими ресурсами є їх економне використання. Економії ресурсів досягають завдяки впровадженню ефективніших технологій виробництва, поліпшенню якості засобів праці. Спостерігається поява більш економічних засобів праці (наприклад, двигунів, що споживають менше пального при тій самій потужності), а також побутової техніки з меншим використанням електроенергії.

У зв'язку зі зростанням населення на планеті кількість природних ресурсів, що припадає на душу населення, скорочується. Це веде до зниження забезпеченості майбутніх поколінь природними ресурсами. Тому необхідно створити фонд, який призначений для майбутніх поколінь. Його кошти, обчислювані у вигляді певного відсотка від реалізованої продукції природоекспортованих галузей, повинні вкладатися у високі технології й виробництво на базі цих технологій. Це дасть змогу зберегти природні ресурси [4]. Отже, людина не може задовольнити всі свої потреби, але скоротити суперечність між безмежними потребами і обмеженими ресурсами цілком можливо.

1. Споживчий кошик збільшиться до 335 позицій: є послуги няні, ноутбук і флешка [Електронний ресурс] // газета ЗІК. – 14 листопада 2011 р. – Режим доступу: <http://zik.ua/ua/news/2011/11/14/319188>.

2. Єщенко П.С. Сучасна економіка: навч. посібник / П.С. Єщенко, Ю.І. Палкін. – К.: Вища школа, 2005. – 327 с.

3. Шоколадні вироби на українському ринку солодощів становлять до 20% [Електронний ресурс] // газета УБР. – 30 жовтня 2012 р. – Режим доступу: <http://ubr.ua/uk/companies-news/other/shokoladn-virobi-na-ukranskomu-rinku-solodoshv-stanovliat-do-20-174487>.

4. Створення фонду майбутніх поколінь [Електронний ресурс] / Inform, 2010 р. – Режим доступу: <http://inform.org.ua/stvorennya-fondu-majbutnix-pokolin.html>

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. — Суми : СумДУ, 2013. — Т.2. — С. 218-220.